

הלכה ברורה

שיעורי מורינו הגאון הרב יחזקאל דברמדיקר שליט"א

גליון קלא - יתרו תשפ"ו

הלכות יחוד - ג

שאלות בעניני נשואין בעמ' ב

השעה"צ (כלט, יז) שאמנם אם סוגר את הדלת כדי להינצל מאיסור יחוד, מותר לו לישן בחדר יחידי, כי שומר מצוה לא ידע דבר רע. ה. ויש אחרונים שמדייקים מדברי השעה"צ, שדעתו שאם נמצאים איש ואשה בדירה אחת שיש בזה איסור יחוד, יכולים להיות כל אחד בחדר נפרד, ויסגרו את הדלת שביניהם, ובכך ינצלו מאיסור יחוד. שאיסור יחוד הוא רק אם הם נמצאים בחדר אחד, או במקום אחד, אבל כל שהדלת מפסקת ביניהם, אין בזה איסור יחוד. וגם אם הדלת תהיה סגורה בלי מנעול, אין בזה איסור יחוד. וכן דעת הגרמ"ש קליין בדעת המשנ"ב. ויש סוברים (דכ הלכה יא, ו נסס הגר"ח זוננפלד) שהמשנ"ב התיר רק אם הדלת שביניהם נעולה במנעול, אמנם פשוט הדברים היא שגם אם אינו נעול במנעול.

ו. אמנם לכתחילה אין לעשות כן, כיון שיכולים להגיע לאיסור יחוד לדעת רש"י (קידושין פא: ד"ה גסיס) המבואר להלן, שיש איסור גם בחדר פנימי וחיצון, דהיינו, שיש אנשים בחדר אחד, ונשים בחדר אחר, ויכול לבוא לידי איסור יחוד, כשאחד יצא לחדר השני, וגם כאן יכולים לבוא לאיסור יחוד כשאחד מהם יצא מחדרו. אמנם אם אין ברירה, וזה שעת הדחק גדול, ושניהם נמצאים בדירה אחת, יעשו כן, שאחד יהיה בחדר ויסגור את הדלת. וכן מורה הגרמ"ש קליין.

שתי יחידות דיור

ז. שתי יחידות דיור שיש דלת ראשית חיצונית לשתי הדירות, והדלת החיצונית נעולה, אין בזה איסור יחוד, אף אם הבעל יצא מדירה אחת, ונשארת האשה לבד, ובדירה השניה האשה יצאה והבעל נשאר לבד, כיון שכל יחידה היא דירה נפרדת, ויש לכל אחד שירותים נפרדים. אמנם ראוי שלא לנעול דלת הראשית המשותפת לשניהם, כדי שלא יוצר מצב של יחוד, אם בדיוק ייצא האיש מהדירה האחת והאשה תצא מהדירה השניה, ויהיו

איזה נשים נחשבות שומר

א. בגליון הקודם הובא שבאופן רגיל אסור לאיש להתייחד עם שתי נשים, כי אשה אחת אינה נחשבת שומר על האשה השניה, וחוששים ששתיהן יתפתו לעבירה. דין זה הוא גם באם ובתה, או בשתי אחיות, שאסור לאיש להתייחד עמהן ומלכד אם היא אמו של האב המתייחד, או בתו, או אחותו, או ילדה מגיל שש עד גיל תשע, אמנם אמרו חכמים שיש נשים שנחשבות שומר, כיון שיש רגישות ביניהם, וכל אחת חוששת מהשניה, ולכן מותר להתייחד עמהן, בין אם הן לבדן, ובין אם יש עוד נשים עמהן (כמבואר בשו"ע כג, ט).

ב. נשים אלו הן: כלה וחמותה, שתי גיסות וזהו כולל בין גיסות שנעליהן אחיס, - וזה נקרא כלשון הגמרא (קידושין פא:) 'בת חמותי, ובין שתי גיסות שאחת היא אחות נעלה, - וזה נקרא כלשון הגמרא 'בת חמותי, וכן בת חורגת - בת הבעל, כל אלו נחשבות לשומר להציל מאיסור יחוד, שחז"ל קיבלו שקיימת רגישות ביניהם, ומועיל להציל מיחוד.

ג. בפשוט דין זה שנחשב שהאחת שומרת על השניה, ביאורו הוא שנחשבות כשומר אחד. והיינו, שהדין הוא שביום מותר להתייחד עם שומר אחד, ובלילה צריך שני שומרים, וכשיש שתי נשים אלו נחשבות כשומר אחד, שביום מותר להתייחד, אמנם בלילה שהדין הוא שצריך שני שומרים, מחשש שמא אחד מהם יישן, אם כן גם כאן אינו מועיל אלא אם יש שני שומרים, דהיינו אם יש שלש גיסות, או שתי כלות וחמותיהן. אמנם יש סוברים (פנח מטה אהרן ג, ט) שנחשבות כשני שומרים, ומועיל גם בלילה, שסוברים שנחשב שומר יותר חזק. אמנם למעשה פוסקים שנחשבות רק כשומר אחד, ולכן בלילה צריך עוד שומר.

שני חדרים בדירה אחת ודלת ביניהם

ד. הישן בחדר יחידי, הוא סכנה וכמבואר בגמ' (שבת קנא). הישן בבית יחידי אחתו לילית. ומפרשים ש'בית' הכוונה חדר, שאין לישן בחדר יחידי. ואם יש אור בחדר, מותר, שאזנקה הוי כשני אנשים, כדאיתא בבבבב (מג:). וכתב

בפרוזודור יחד, ולא יהיה עמהם אדם אחר, ויהיה כאן איסור יחוד.

בעל מלאכה שמגיע לתקן בבית

ת. בית שמגיע לשם בעל מלאכה לתקן דברים, והאשה נמצאת לבד בבית, בכדי שלא לעבור על איסור יחוד, מצד הדין אפשר לסמוך על ההיתר שבעלה בעיר, שאם אין לבו גס בה, מותר. אמנם לכתחילה אין כדאי לסמוך על זה, ובפרט שיש פוסקים (פ"ט כ"ג, ז ג"ס ח"א קטו, ו) הסוברים שאם בעלה הרשה לה להתייחד אין היתר זה. לכן אם האשה לבד בבית צריכה לפתוח את דלת הבית, כדי שיהיה פתח פתוח לרשות הרבים.

חדר צילום רנטגן

ט. בחדר צילום - רנטגן בדרך כלל אחרי הכניסה הדלת ננעלת, כדי שלא יוכלו להיכנס אנשים אחרים, מפני סכנת קרינה, ולכן כשיש חשש פיקוח נפש מותר להיכנס לשם, אולם כשאין חשש פיקוח נפש, צריך לברר בכל מקום האם אין בזה איסור יחוד, ויש מקומות שיש צוות שיכול להיכנס לחדר, ואז אין איסור יחוד, ואי"ה יבואר בהמשך הפרטים בזה.

ביקור אצל רופאים

י. אשה צריכה להעדיף תמיד ללכת אל רופאה ולא אל רופא, ולפעמים אין רופא אחר או שהרופאה אינה מומחית כמו הרופא בדבר שצריך מומחיות, וצריך ללכת לרופא, צריך לברר אם אין איסור יחוד שם, ואם המזכירה יכולה לפעמים להיכנס באמצע. ובאופנים שאין אפשרות כזו, צריך שהבעל ילך עמה, ואי"ה יבואר בהמשך הפרטים בזה.

במקלט במלחמה

יא. כשיש אזעקה ונכנסים למקלט, במקומות שיש רק מקלט אחד בבנין, או במקלט ציבורי, יש חשש של איסור יחוד, ואם יש חשש פיקוח נפש מותר, אולם אם אין חשש פיקוח נפש, או במקום שעושים תרגיל כאילו יש אזעקה, וצריכים להיכנס למקלטים, אסור במקום שיש איסור יחוד, אכן בדבר שיש בזה

מחלוקת הפוסקים אם נחשב יחוד, אפשר להקל בזה.

מתי בעל ואשתו נחשבים שומרים זה על זה וכשיש עובד זר יב. הכלל הוא שהבעל נחשב שומר על האשה, והאשה נחשבת שומר על הבעל. אמנם אם אחד מהם הוא חולה אלצהיימר, שאינו יודע מה קורה עמו ל"ע, אינה מועילה שמירה של אחד על השני להציל מאיסור יחוד.

יג. לכן זקן החולה באלצהיימר שצריך גוי פיליפיני לשרת אותו, ויש בבית את אשתו של הזקן, אין הבעל מועיל להציל מאיסור יחוד, וצריך לעשות שיהיו שני פתחים לדירה, והגוי יכנס דרך הפתח השני, והדלת ביניהם תהיה נעולה. ובמקרים שלא שייך לעשות כן, יש להתייעץ עם רב מה ניתן לעשות.

אם יש חיוב ליזהר שלא יגיע לידי איסור יחוד

יד. איתא בגמרא (קידושין פ"א) שאם יש נשים בפנים ואנשים בחוץ, או להיפך, נחלקו התנאים אם הדבר מותר או אסור. ובפירושו הדברים נחלקו הראשונים, דעת רש"י (ס"ג ד"ה וג"ס) שהכוונה היא, שאם יש אנשים בחדר פנימי, ונשים בחדר חיצוני, או להיפך ויש צוה שני לשוטף נגמלא, אסור לעשות כן, כיון שיכול להיווצר מצב שיגיעו לאיסור יחוד, כגון שאשה אחת תלך לבין האנשים, או איש אחד ילך לבין הנשים, שבאופנים מסוימים יכול להיות בזה איסור יחוד, לכן אסור לעשות כלל מצב כזה שאנשים בפנים ואנשים בחוץ, או להיפך. אולם דעת הרמב"ם (איסור כ"ג, ח) שהאיסור הוא רק אם כבר נוצר מצב של איסור יחוד, והיינו שהלכה אשה אחת לבין האנשים, או בהיפך, אבל אם כעת אין מצב של איסור יחוד, אף שיש חשש שיווצר מצב כזה, מותר.

טו. להלכה פסק השו"ע (כ"ג, ו) כדעת הרמב"ם שאין איסור להיכנס למצב כזה שיוכל להיווצר ממנו איסור יחוד. אולם החלקת מחוקק (ו) והבית שמואל (יא) הביאו את דברי רש"י. ולמעשה לכתחילה פוסקים כדעת רש"י שצריך להיזהר בזה.

שאלות בהלכות המצויות בימי הנישואין

אחד מעדי הכתובה קרוב לאחד מעדי הקידושין, האם יש בזה חשש פסול שקרובים פסולים לעדות, שההלכה היא שעדים הקרובים זה לזה פסולים לעדות (שו"ע חו"מ לג, א), והאם זה נחשב שהקרוב מעיד בדבר שקרובו העיד בו, או יש לו נגיעה בדבר זה. תשובה: דין זה אינו מפורש בפוסקים, אמנם אין בזה חשש פסול כלל, ואף שיש שרצו לומר שיש בזה חשש, להלכה אין בזה שום חשש, וגם מסתבר כן, שהרי בזמן הגמרא עשו את הקידושין, ואחרי חצי שנה או שנה, עשו את הנישואין, ולא מוזכר בשום מקום להזהיר שלא יהיו עדי הנישואין קרובים של עדי הקידושין.

עדי קידושין קרובים לעדי יחוד

א. שאלה: ברוב המקומות לוקחים שני עדים שהם עדים גם על הקידושין וגם על היחוד וגם על הכתובה, והם חותמים על הכתובה (כמבואר בתק"ז"ג, ז). אמנם יש קהילות ולאנן ועוד שנוהגים לקחת עדים על כל דבר בנפרד, שני עדי קידושין, ושני עדי יחוד, ושני עדי כתובה, בסך הכל שש עדים (כלעת מהר"ס מינץ קט), והטעם: א. כלי ליתן פרסום לזכר. ב. כלי לכבד את החתן והכלה בצינו עדים. ועיין בספר הארוכה לרש"י (עמוד קפ"ב, אות יב) שכתב שעדי קידושין לא יחתמו על הכתובה. ויש לדון לפי הנהגים לחלק את העדים, מה הדין אם

עסקן שארגן את החתונה שהיה עד קידושין

ב. שאלה: מעשה בחתונה שלא היו הורים שיכלו לעסוק בצרכי החתונה, והיה עסקן אחד שדאג לכל צרכי החתונה מהחל ועד כלה, ובשעת החופה לא מצאו עד, ולכן לקחו אותו להיות עד קידושין. האם הוא עד כשר, או שיש בזה איזה חשש.

תשובה: דעת רבי יהודה (סנהדרין כז:) ששושבין פסול לעדות, ומפורש בגמרא ששושבין הכוונה שהוא דואג לכל צרכי החופה והנישואין, מחמת ידידות, ובכל שבעת ימי המשתה הוא פסול לו לעדות. אמנם מבואר שם, שזו רק דעת רבי יהודה, אבל דעת חכמים שכשר. וכן נפסק להלכה בשו"ע (ח"מ לג, א).

ג. אמנם הכנסת הגדולה (ס) מדייק מדברי המרדכי שמה שאמרו חכמים ששושבין כשר, זה רק לעדות אחרת שאינה נוגעת לנישואין, אבל לעדות של הנישואין שהוא שושבין שם, פסול, משום שהוא נוגע בעדות, (ומנא להלכה נקט"ח לו, א). אך התומים (לג, ז) חולק על זה ופוסק שכשר. וכן פוסקים להלכה, שמצד הדין הוא כשר לעדות, ואמנם לכתחילה רצוי לא לקחת אותו לעד קידושין, כיון שהכנסת הגדולה פסול, אמנם אם לקחו אותו לעד קידושין, וכבר נעשו הקידושין, אין צריך לעשות קידושין שוב, וזה כשר לכתחילה, (וכ"כ בתשובת"י ג, ע"ה).

נמצאה הטבעת פלסטיק מצופה זהב או שאינה שלו

ד. שאלה: מעשה בכלה שאחר כמה חודשים מהחתונה גילתה שהטבעת קידושין לא היתה מזהב, אלא מפלסטיק בציפוי זהב. האם יש לעשות קידושין שוב.

תשובה: בפשטות מי שקונה טבעת בתורת שהיא טבעת זהב, וקיבל טבעת פלסטיק מצופה זהב, הוי מקח טעות. וכאן אבי החתן או החתן קנה את הטבעת קידושין, על דעת שהיא טבעת של זהב, ולמעשה קיבל טבעת פלסטיק מצופה זהב, וממילא הטבעת אינה שלו, ולכן לכאורה צריך לעשות שוב הקידושין. ולא יועיל מה שהכלה מסכימה להתקדש בזה, וכן לא יועיל מה שבשעת החופה הרב שואל את העדים אם הטבעת שוה פרוטה, והם אומרים כן, וסומכים על זה שהכלה מסכימה להתקדש גם אם זה שוה רק פרוטה, כי כל זה מועיל רק לענין אם זה שוה פחות ממה שזה נראה כלפי חוץ, אבל כאן שהיה מקח טעות, נמצא שהטבעת אינה של הבעל כלל, אלא של המוכר, ולא חלו הקידושין.

והנה ברמ"א (ח"מ נ"ג, א) כתב, שאם אחד מכר כסף, ונמצא כסף עם סיגים, שהוא פסולת, אינו מקח טעות, אלא מחזיר המוכר ללוקח מה ששילם יותר משויו. והש"ך (סס א) חולק וסובר שנחשב מקח טעות. אמנם גם לדעת הרמ"א, זה רק כשמוכר לו מתכת כסף, אבל אם מוכר לו טבעת ממתכת כסף, ונמצאה מתכת

אחרת, בודאי הוי מקח טעות, וכמש"כ הרמ"א (נ"ג, יח). וכל שכן כשמוכר לו טבעת של זהב, ונמצא שהוא פלסטיק מצופה זהב, שהוא מקח טעות לכל הדעות.

אכן מתאמרא משמיה דהגרי"ש אלישיב שאמר בזה סברא שהיא מקודשת, שכיון שהיה מקח טעות, יכול להחזיק בזה בתורת משכון. וא"כ האשה מתקדשת בתורת משכון דאחרים, שמקודשת, כדאיתא בגמרא (קידושין ט) ובשו"ע (א"ת"ע כח, ז). אבל יש לדון בזה, שכיון שלא אמר לה שזה משכון, וחשבה שמתקדשת בזה בעצמו, לכן אינה מקודשת, כמש"כ הבית שמואל (סס ט), שצריך שיאמר לה שזה משכון. ולכן בפשטות צריכה להתקדש עוד פעם, אבל יעשו את הקידושין בצינעא, וכדלהלן.

וכן היה מעשה דומה, בכלה שנמצא אחר הנישואין שהטבעת היתה של איש אחר, ושניהם הזמינו בחנות אחת, ונתנו לתקן את הטבעת לפי המידה, ושניהם שם משפחתם שווה, ובעל החנות נתן בטעות את הטבעת של איש אחר, שכבר שילם על זה ועשה קנין. ודנו בזה הפוסקים מה דינה, ובפשטות צריך לקדש שוב.

בדרך כלל מורים בזה לעשות קידושין בצינעא, אצל רב שהוא יהיה גם המסדר קידושין, וגם עד קידושין, והרב לוקח עוד אחד שיהיה עד, באופן שלא יתפרסם.

בקידושין כאלו, אין צריכים לעשות שבע ברכות שוב, כי חל השבע ברכות שהיה בתחילה (כמבואר נ"מ"א א"ת"ע ס"א, א נ"ס המלכות), וכן אין מברכים שוב על הקידושין.

שאלות אלו הינן שאלות חמורות, ובכל פעם צריך לשאול שוב רב המומחה לענינים אלו.

טעות בשמות הכתובה

ה. שאלה: מצאו אחר החופה שהיתה טעות בשמות הכתובה של החתן, או של הכלה, או של אבי החתן, או אבי הכלה, וצריך לכתוב כתובה אחרת, וגילו זאת באמצע החתונה, ורוצים מיד לכתוב כתובה אחרת, האם אפשר לכתוב כתובה אחרת, או צריכים לבקש רשות מהחתן.

תשובה: הנה אם זה טעות דמוכה, כותבים כתובה בלי לשאול רשות מהחתן, שסתם קנין לכתובה עומד, וכיון שעשו קנין על הכתובה, יכולים לכתוב, שכיון שהכתיבה הראשונה היתה בטעות, לא עשו עדיין העדים שליחותן, ולכן יכולים לכתוב. ואם הכתובה כשרה מעיקר הדין, ורק לחומרא צריכים לכתוב כתובה חדשה, או שרוצים שתהיה כתובה מהודרת, כגון ששכחו לכתוב 'הכהן' או 'הלוי', שזה כשר מעיקר הדין בלי זה, צריכים לשאול רשות מהחתן אם מרשה לכתוב כתובה חדשה, כיון שהעדים כבר עשו שליחותן (כמבואר נ"מ"א מט, ו). ואם זה ספק פסול, לדעת הש"ך (סס ו) צריכים רשות מהחתן, אולם לדעת הקצות החושן

פס ג) אין צריך לשאול רשות, כיון שמספק לא יוכל לגבות בשטר זה, ובודאי החתן מסכים שיכתבו כתובה אחרת.

כשכותבים כתובה חדשה האם מותר להשאיר את הקודמת
ו. שאלה: כשכותבים כתובה אחרת, האם מותר להשאיר את הכתובה הקודמת בבית.

תשובה: בכל מקרה שכותבים כתובה אחרת, צריך לקרוע את הראשונה, שאסור להשאיר שתי כתובות, שיש חשש שאם יצטרכו לגבות בכתובה זו, יגבו שני פעמים. אמנם עותק של כתובה שכתוב על זה שהוא רק 'עותק', כגון מה שצריכים לשלוח לרישום נישואין, מותר, וכן עותק של כתובה שהוכנה ולא חתמו עליה עדים, מותר להשאיר.

טעות בברכות השבע ברכות

ז. שאלה: כבדו לאחד בחופה או בברכות השבע ברכות בסעודת הנישואין או בימי השבע ברכות, לברך ברכת 'שהכל ברא לכבודו', ובטעות בירך ברכת 'יוצר האדם', האם יתקן תוך כדי דיבור לומר 'שהכל ברא לכבודו', או שטוב יותר שתשאיר ברכת 'יוצר האדם', ואחר כך יברך ברכת 'שהכל ברא לכבודו'. תשובה: הנה הדין בדרך כלל שאם יש טעות בברכה, מועיל לתקן תוך כדי דיבור, כגון שבירך 'בורא פרי הגפן' על דבר שברכתו 'שהכל נהיה בדברו', וסיים תוך כדי דיבור 'שהכל נהיה בדברו' (כמבואר בשו"ע טו, ז ט"א). ומקור הדברים הוא איבעיא בגמרא (בבבא מציעא יב, א) אם זה מועיל לתקן תוך כדי דיבור, ולהלכה פוסקים שספק ברכות להקל, ומועיל לתקן תוך כדי דיבור. ומותר לתקן כן לכתחילה, שאם נזכר אחר שסיים 'בורא פרי הגפן' יתקן תוך כדי דיבור לומר 'שהכל נהיה בדברו'.

אמנם זה דוקא כשהברכה הראשונה היא בטעות, כמו הדוגמא הנ"ל, שברכת 'בורא פרי הגפן' על דבר שברכתו 'שהכל נהיה בדברו' היא ברכה לבטלה, אבל אם הברכה שבירך היתה יכולה לחול על הדבר שבירך, טוב יותר שלא יתקן תוך כדי דיבור, אלא יישאר עם הברכה שבירך, ויברך אחר כך הברכה האחרת. והטעם, כיון שדבר זה שמועיל לתקן תוך כדי דיבור אינו מוסכם לכו"ע, שזה הרי ספק בגמרא וכנ"ל, וגם יש ראשונים הסוברים שאינו מועיל להשלים תוך כדי דיבור, לכן אף שלהלכה פוסקים שמועיל לתקן תוך כדי דיבור, עדיף כשאפשר לא להשתמש בעצה זו של תוך כדי דיבור, לכן יותר טוב שיישאר בברכת 'שהכל ברא לכבודו', ואחר כך יברך ברכת 'יוצר האדם'. כל זה הוא לכתחילה, אבל אם כבר תיקן תוך כדי דיבור ואמר 'שהכל ברא לכבודו', יישאר בתיקונו.

אם המסובים בסעודת שבע ברכות חייבים בשבע ברכות
ח. שאלה: המסובים בסעודת חתן, האם מותר להם ללכת באמצע הסעודה, או שצריכים להישאר עד גמר השבע ברכות. תשובה: באג"מ (אנן העוזר נ) כתב, שחייב שבע ברכות הוא על כל אחד שהיה בסעודה, ולכן אם אחד רוצה ללכת מהסעודה לפני ברכת המזון, גם אם יעשה זימון עם עשרה אנשים, עדיין חייב בשבע ברכות, וצריך לקחת כוס ולברך עליו שבע ברכות. ויכול לומר שזע צרכות נעשה צלי שמיעת חתנו. אמנם כתב האג"מ, שיש עצה שלא להתחייב בזימון ובשבע ברכות, ע"י שעושה תנאי מראש שאינו חלק מהסעודה. ומקור הדברים הוא ברמ"א (או"ח קא, ג) שכתב, שנוהגים שלא לזמן בבית הגוי, ואפילו ישבו יחד, כאילו התנו. וכבר כתב הגר"ש קלוגער (מכמת שלמה קא) דין זה שמועיל תנאי. ויש מפקפקים בתנאי זה. אמנם בשעת הצורך סומכים על זה, אולם דעת השבט הלוי (פ, יט) והמנחת יצחק (ג, מג) והחשב האפוד (ט) שהחייב של 'שבע ברכות' הוא רק כשהחתן מברך, ואם אחד מהמסובים מברך לפני זה, אין עליו חיוב שבע ברכות כלל. וכן פוסקים למעשה.

אמנם לענין זימון מחייב בזימון בעשרה, אמנם אם עושה תנאי, י"א שמועיל. וכן יש עצה לענין חיוב זימון אם נוטל ידיו אחר שהציבור התחילו, וגומר לאכול לפניו, שאז אין חיוב זימון, כמבואר בשו"ע (או"ח קא, טו).

באיזה צורה לסגור הפעקעלך שיהיה מותר לפותחם בשבת
ט. שאלה: המנהג במקומות רבים שזורקים על החתן בשבת עליה לתורה פעקעלך עם ממתקים, וכן מחלקים לילדים פעקעלך, ויש כמה טעמים למנהג זה. וכשמכניס את הפעקעלך, יש לעיין באיזה אופן הכי טוב לסגור את הפעקעלך, כדי שלא יהיה שאלה איך לפתוח את הפעקעלך בשבת.

תשובה: הכי טוב לסגור את הפעקעלך בגומי, או בסוגר עם פס דבק שאינו עתיד לעמוד זמן רב, ואז מותר לפתוח בשבת. ואם סגרו עם מהדק, יש לקרוע את השקית.

אם יש דבר מוקצה בפעקעלך אם מותר לחלקם לילדים
י. שאלה: האם מותר להשים בפעקעלך רעשן בעליה לתורה בשבת לפני פורים, או סביבון חשמלי לפני חנוכה, וכדומה. תשובה: אין להשים בפעקעלך דבר האסור בטלטול, שהוא כלי שמלאכתו לאיסור, כגון רעשנים או סביבון, או מאורר מעופף, שיש חשש איסור שבת בעשייתו. ואף שמטלטל דבר האסור עם המותר, אין לעשות כן לכתחילה (שו"ע סי, ט), וגם גורם לילדים לטלטל האיסור לבדו.

לע"נ הרה"ח ר' מרדכי בן הרה"ח ר' יעקב ז"ל

קורנפלד